

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinii și idei de larg interes național, editată de FUNDAȚIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

PROBLEMELE ȚĂRII DIN PERSPECTIVA ȚĂRII ÎNVĂȚĂMÂNTUL, DEMOCRAȚIA ȘI PLURALISMUL (II)

Prof. dr. Aurelian Bondrea
Președintele Fundației "România de Măine"

Prima parte a acestui articol a supus atenției ideea că orice schimb de păreri asupra învățământului - ca de altfel asupra oricărui domeniu - este cu atât mai valoros cu cât duce la soluții practice. Este o cerință elementară ca orice dezbateri democratică să-și confirme valențele sociale, dovedindu-și astfel funcționalitatea, stimulând, pe de o parte, găsirea de soluții optime, iar pe de altă parte, dezvoltând cultura vieții democratice, instituind cu adevărat parteneriatul social.

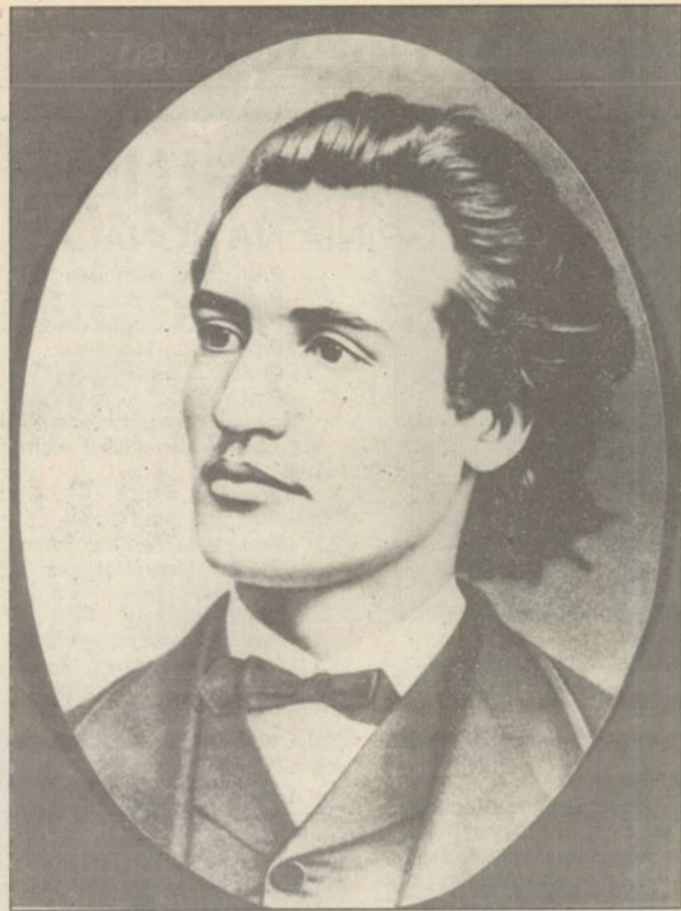
Învățământul ca școală a vieții

Pornind de la cazul Legii învățământului, apreciat pe bună dreptate ca prioritate a intereselor naționale, trebuie să fim conștienți de legătura permanentă dintre in-

struire, educație, cultură, viață democratică și dezvoltare umană, având în vedere că personalitatea, individualitatea și talentul oamenilor se afirmă și se formează în timp. Școala este, în felul său, o pepinieră a vieții democratice, elevii și studenții de azi, "ucenici" pe băncile școlii, vor fi mâine cetățeni conștienți ai României. Din această perspectivă, nici un partid politic, indiferent de doctrina lui, nu poate scăpa din vedere, gândindu-se la viitor, că cererea crescândă de talente instruite trebuie să fie mereu în concordanță cu nivelul complexității tehnologice moderne, cu nivelul organizării sociale, cu capacitatea adaptării din mers la ritmurile schimbării istorice și sociale. Tocmai fiindcă Legea învățământului implică, în mod evident, aspecte sociale complexe și controversate, așa cum rezultă din

discuțiile în jurul proiectului, nici unul din aceste aspecte nu trebuie neglijate, având în vedere că după adoptarea Legii, de dorit pe calea referendumului, se vor crea noi condiții ca, pe linia continuității istorice naționale, să se ajungă la un stadiu superior al rezolvării acelei probleme sociale și umane majore pe care o constituie accesul individului și al colectivității la noi performanțe. Un asemenea obiectiv presupune și va solicita permanent preocuparea dar și mijloacele, - iar școala este prin excelență, un asemenea mijloc - de a corecta slăbiciuni, a înlătura anomalii, a gestiona dezechilibre și descuraja excesele de orice fel. Mai ales acum, în perioada zisă de tranziție, când își fac loc fenomene nocive, vizibile și evident păgubitoare, cum ar fi eludarea voluntaristă a legilor, dezordinea exasperantă într-un domeniu sau altul, confuzia, adeseori istovitoare, a valorilor, apare limpede motivația nu numai de a proiecta, dar și de a înfăptui efectiv un sistem de învățământ capabil să ducă mai departe - prin pregătire științifică și educație adecvată - societatea românească. Prin urmare, nu este un joc de cuvinte a spune astăzi că învățământul este sau poate fi o școală a vieții de azi și, mai ales, de mâine.

(Continuare în pag. 6)

EMINESCU luceafăr al românismului

Chiar și ziua de 15 iunie, ziua trecerii poetului național al românilor în eternitate, prezența mereu vie a geniului său în spiritualitatea noastră ne îndreptățește să afirmăm că Eminescu n-a pierit, ca orice muritor, ci s-a jertfit, zidindu-se în cuvintele limbii române, ca Ana lui Manole în zidurile de la Argeș, pentru ca sufletul național să dureze, în ciuda tuturor vicisitudinilor istoriei.

În scrisul său, El a conturat granițele invincibile ale unui univers propriu care definesc o viziune românească a lumii și pe care forța nici unui imperiu nu le-a putut frânge. Parafrazându-l pe V. Hugo putem spune că un poet național este o lume răsfrântă într-un om.

Așa cum un colț de cer cu lună și stele se reflectă în luciul unui lac, viața unui popor se oglindește în opera unui scriitor național.

Poet național în sensul cel mai profund și mai complex al cuvântului - adevăr confirmat de toate exegezele critice din țară și din străinătate - Eminescu întrupează în tulburătoarea lui personalitate și în inegalabila sa operă întreaga lume românească: o lume bogată în gânduri și simțiri, originală în coordonatele ei geografice, istorice și spirituale, cu miturile, datinile, credințele și elementele distincte care compun

un admirabil portret etnopsihologic al românului, pe care Eminescu îl vedea viteaz în războaie, muncitor și liniștit în timp de pace, grăitor de adevăr și senin, drept și bun la inimă ca un copil, un popor care nu e capabil nici de trădare, nici de infamie.

Prof. univ. dr. Ion DODU BĂLAN

(Continuare în pag. 5)

**ADMITEREA
LA
UNIVERSITATEA
"SPIRU HARET"**

pagina 8

**SAVANTUL
ANGHEL
RUGINĂ
LA 80 DE ANI**

pagina 3

"Panoramic ARAB"

Lumea arabă văzută de la București

Amfitrion: "ROMÂNIA DE MÂINE"

Fundația "România de Măine", în colaborare cu Liga Română de Prietenie cu Lumea Arabă a găzduit o întâlnire cu ambasadorii și alți diplomați ai țărilor arabe acreditați la București. În deschiderea reuniunii, dl. Ștefan Mihai, președintele Ligii, și-a exprimat speranța că dialogul va constitui doar un început pentru o laborioasă și bogată concluzare în sprijinul întăririi relațiilor de prietenie cu țările arabe. Este ideea dezvoltată în alocuțiunea sa de către dl. prof. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației "România de Măine". Celor prezenți le-a fost oferit spre vizionare un film documentar având ca temă activitatea Fundației "România de Măine" și, cu deosebire, activitatea universității patronată de fundație. Aceasta este o instituție de învățământ superior, constituită după decembrie 1989, care numără în prezent 76 de facultăți, cu peste zece mii de studenți. Unele dintre facultăți au profil unic în România. S-a insistat asupra dotării cu laboratoare, a posibilităților largi de studiu teoretic și practic. S-a menționat inițiativa construirii unui campus universitar cu o suprafață de circa 30 000 metri pătrați, spațiu necesar activității unui număr de aproximativ 10 000 de studenți. Au stăruit în continuare asupra domeniilor lor de activitate vice-rectorii universității, cadre didactice.

În numele diplomaților arabi prezenți a mulțumit dl. Emil Bedran, ambasadorul Libanului la București. Au luat cuvântul personalități arabe prezente, care au avut cuvinte de apreciere pentru organizarea acestui dialog, exprimând varii opinii, și punând întrebări. Se poate afirma, fără teama de a exagera, că această reuniune și-a dovedit nu numai utilitatea, dar a deschis o nouă șansă de cunoaștere și colaborare între România și țările arabe.

■ I.T.

Alte amănunte despre reuniunea relatată în revista "Panoramic arab" vor apărea în numărul următor al revistei noastre.

REFLECȚII PRIVIND PRACTICA MEDICALĂ PRIVATĂ

Acad. prof. dr.
C. Bălăceanu-Stolnici

Medicina a fost antropologică și antropocentrică începând cu neoliticul și a continuat să fie ca atare și în contextul marilor sisteme religioase și filozofico-religioase. Odată cu începuturile biologizării gândirii medicale a devenit umanistă. În fond, deosebirea dintre medicina sacră esculapică și cea hipocratică este în special diferența dintre o orientare antropologică mistică sau gnostică și una umanistă, în care omul se impune ca cea mai complexă entitate biologică și psihologică și, ca atare, ca un element ce trebuie respectat și ocrotit.

Medicina, care a apărut odată cu zorile gândirii umane, a evoluat nu numai în funcție de progresele tehnico-științifice ce s-au realizat, ci și odată cu contextele socio-cultura-

le. Printre elementele care au un impact deosebit asupra practicii medicale din zilele noastre sunt cele ce aparțin legislațiilor sanitare în vigoare, regulilor deontologice și principiilor ce decurg din declarațiile private la drepturile omului.

Nu mai luând în considerare toți acești factori vom putea înțelege cadrul în care trebuie să se desfășoare practica medicală privată și să se constituie criteriile pentru acreditarea medicilor și cabinetelor medicale particulare.

Condiția legală fundamentală este aceea ca medicul să posede diploma de absolvire a unei facultăți de medicină acreditată.

La aceasta se adaugă condițiile

de naționalitate fixate prin legislația fiecărei țări.

Absolut necesară va trebui să fie înscrierea pe listele Ordinului Medicilor, a tuturor celor ce practică medicina în instituții publice sau private.

Dacă problema condițiilor de naționalitate este de ordin politic și poate fi negociată între state, celelalte două condiții garantează competența profesională (criteriul major) și profilul deontologic al medicului. Evident că aici intră problema vindecătorilor necalificați, care trebuie rezolvată pe baza principiului dreptului bolnavilor de a fi apărați.

(Continuare în pag. 6)

COLEGIILE

REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

Colegiul pentru reformă și relansarea economiei naționale:

- Acad. Alexandru Bărlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zamfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman

Colegiul pentru problemele științei și învățământului:

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. G-ral (rez.) Emil Mihuleac
- Prof. dr. Ion Popescu Argeșel

Colegiul pentru problemele culturii și artei:

- Acad. Eugen Simion
- Radu Beligan
- Grigore Vieru
- Paul Everac
- Dinu Sărau
- Prof. dr. Ion Dodu Bălan
- Prof. dr. doc. Alexandru Piru
- Prof. dr. Victor Giuleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Tănase

Colegiul pentru ideea națională și socială în România:

- Prof. dr. Aurelian Bondrea
- Prof. dr. Mitropolit Antonie Pălmădeală
- Prof. dr. Ioan Scurtu
- Adrian Păunescu

Colegiul pentru doctrine politice și probleme ale relațiilor internaționale:

- Prof. dr. Ion Rebedeu
- Prof. dr. Ion Popescu
- Prof. dr. Gheorghe Cazan
- Prof. dr. Ion Tudosecu
- Prof. dr. Tiberiu Nicola
- Prof. dr. Virgil Constantinescu

Colegiul pentru doctrine politice și probleme ale relațiilor internaționale:

- Valentin Lipatti
- Prof. dr. Florea Dudiță
- Prof. dr. Mircea Nicolaescu
- Prof. dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof. dr. Ion Zară
- Prof. dr. Constantin Mecu
- Prof. dr. Marin Nedelea
- Prof. dr. Constantin Vlad

Colegiul pentru problemele sănătății și protecției sociale:

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu - membru de onoare al Academiei Române
- Prof. dr. doc. Iulian Mincu
- Prof. dr. Andrei Fircă
- Prof. dr. Dorin Sarafoleanu
- Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof. dr. Ștefan Costea
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

Colegiul pentru problemele justiției, statului de drept și democrației:

- Acad. Valentin Georgescu
- Prof. dr. Vasile Giunea
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Cercet. șt. dr. Irina Zlătescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Merfea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Director:

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

"ROMÂNIA ÎNTRE YALTA ȘI MALTA"

de TITU GEORGESCU

În ambianța atât de specifică unor asemenea autentice evenimente de cultură a avut loc, de curând, în prezența unor reputați istorici, politologi, oameni de știință, cadre didactice, lansarea lucrării "România între Yalta și Malta" ce poartă semnătura valorosului istoric prof. Titu Georgescu. Abordând una din problemele de mare respirație istorică și cu acute rezonanțe în actualitate, cartea distinsului istoric, apărută la Casa de editură și presă "ȘANSA", reprezintă o contribuție de marcă la tratarea și elucidarea complicatei teme cu impact uneori dramatic asupra destinului unor state. O tematică a "petelor albe", cum mărturisește autorul, care reclamă acoperiri cu adevăruri ale istoriei dintre Yalta și Malta și a zonelor de timp sau de probleme ce solicită corecturi de fond. Este un demers care are în spate un dificil travaliu pentru cercetarea și formularea unor răspun-

suri pertinente, obiective.

Elaborată într-o manieră riguroasă, dar nu rigidă, beneficiind de o laborioasă documentare bazată pe studii și cercetări personale, precum și ale altor istorici români din țară și aflați peste hotare, de istorici și politologi din statele europene, lucrarea propune cu subtilitatea unor argumente indubitabile, descifrări originale ale unor momente și evenimente, deschizând pătrunderea în adâncimea istoriei lumii, a Europei, dintre Yalta și Malta, având trimiteri la fiecare țară de pe continent, cu particularități pentru România și vecinele sale, dar și trimiteri pentru istoria universală.

Urmărind paginile acestei lucrări de interes științific și nu numai - care conține un îndemn la apropierea în mai mare măsură a istoricilor, politologilor și economiștilor de aceste probleme - vom putea înțelege mai complet mutațiile din lumea secolului XX și a înscrisului României în aceste procese desfășurate sub semnul Yaltei și cu epilogul de la Malta ce se anunță a fi și un prolog cu desfășurări și urmări impredictibile.

Dar pentru a nu se ajunge în situația la care se referea filozoful SANTA YANA ce susținea că: "Cine nu are memoria istoriei riscă să o repete" cu certitudine, toate statele își vor rejudeca strategiile prezentei lor în această lume "schimbată".

■ Adela Deac

NEVOIA DE POEZIE

Editarea unui volum de versuri, în condițiile vitregei economii de piață, care din păcate are și nefaste rezonanțe în cultură, este un demers hazardat.

Editura "Viitorul Românesc" face

aceasta și demersul este cu atât mai riscant, cu cât este vorba de volumul de debut al DANIELEI ZECA și ANCĂI MIZUMSCHI, intitulat "ORFEEA EST". O îngemănare plauzibilă, căci Orfeea, sora legendarului poet Orfeu, e sortită să nu poată trăi decât sub cerul fierbinte al Estului.

Versurile celor două debutante sunt legate de un fir interior, o tristețe, ce se manifestă ciclic, când violent, când transformându-se într-o amară resemnare.

Lirica DANIELEI ZECA, mai directă, este rodul probabil al unor experiențe poetice mai recente, poate a lui decembrie '89, căci spune poeta: "Stăteam lângă soldatul/gata înarmat, rece, nădăjduind să-i îmblâzesc cu carnea/hainele de postav".

Poezia ANCĂI MIZUMSCHI este creată pe bruioane mai vechi, pe imagini decantate, care iau forme poetice inedite: "Va începe teletextul, emisiunea reflector/iar noi vom sta cumini/toată seara/până când va scrie pe spatele nostru/6 ianuarie 1973".

Volumul de față este primul, dar nu și ultimul, din seria "Debuturi" - ne-a asigurat domnul Radu Boroianu, directorul editurii.

Prezentarea cărții a fost făcută de domnul Alexandru Condeescu, directorul Muzeului Literaturii Române, care, pe lângă considerații asupra liricii prezentate, a remarcat și o "falsă criză a culturii", cel puțin în ceea ce privește poezia, dovadă numerosul public, reprezentanții mass-media, oameni de cultură și artă prezenți la lansare.

Urăm succes celor două tinere poete și sperăm că seria "Debuturi" a Editurii "Viitorul Românesc" va aduce în atenția publicului iubitor de poezie și alte nume și, implicit, alte registre lirice.

■ Dragoș CIOBANU

Hotărâri importante pentru următorul an universitar

Filiale noi la Satu Mare și Alexandria

Vineri, 4 iunie a.c., s-a desfășurat ședința comună a Consiliului de conducere al Fundației "ROMÂNIA DE MÂINE" și a Senatului Universității "SPIRU HARET". Au participat președinții filialelor Fundației, directorii generali ai institutelor de învățământ și de cercetare din cadrul Universității "SPIRU HARET", profesori și cercetători, numeroși invitați. În deschiderea lucrărilor prof. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației a supus aprobării ordinea de zi a ședinței: 1. Organizarea sesiunilor de admitere în institutele, facultățile și colegiile din structura Universității "Spiru Haret", definitivarea planurilor de învățământ, de cercetare și a statelor de funcții pentru anul universitar 1993/1994; 2. Probleme organizatorice (constituirea unor noi filiale ale Fundației și a unor noi institute, facultăți și colegii în cadrul Universității).

Informarea prezentată de prof. dr. doc. Grigore Posea, rectorul Universității, a evidențiat principalele obiective și sarcini menite să asigure încheierea, cu succes, a anului de învățământ 1992/1993

FUNDAȚIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

și pregătirea, în cele mai bune condiții, a noului an universitar (verificarea cunoștințelor și încheierea situațiilor matricole, fixarea criteriilor de selecție pentru admitere, perfecționarea planurilor de învățământ, întocmirea statelor de funcții pe facultăți, colegii și catedre, elaborarea și tipărirea cursurilor etc.). În urma discuțiilor purtate s-a stabilit ca prima sesiune de testare în vederea admiterii în facultățile și colegiile din cadrul Universității "Spiru Haret", să aibă loc în zilele de 17 și 18 iulie 1993, sesiunea următoare urmând să fie anunțată ulterior. Candidații vor da următoarele probe: a) teste psihologice și de aptitudini (scris); b) test de cunoștințe de specialitate (scris sau oral/interviu/după aprecierea facultăților/colegiilor). Înscrierile pentru prima sesiune de admitere se vor desfășura începând cu data de 10 iunie până la 15 iulie a.c. (inclusiv). S-a stabilit ca taxa de admitere să fie de 2 500 lei. (Taxele de școlarizare vor fi stabilite ulterior în funcție și de nivelele ce vor fi practicate în învățământul de stat). Participanții la dezbateri au arătat că prelegerile susținute de prestigioase cadre universitare, munca individuală desfășurată în seminarii, exigența examinerilor, îmbunătățirea condițiilor de studiu, au contribuit la creșterea continuă a prestigiului și a ponderii Universității "Spiru Haret" în ansamblul învățământului superior și a cercetării științifice din țara noastră.

Ședința comună a Consiliului Fundației și a Senatului Universității a adoptat în unanimitate, hotărârea privind constituirea Filialei din Satu Mare, a Fundației "România de Mâine" și crearea în cadrul acesteia, a unui institut de învățământ superior

și cercetare științifică. În funcția de președinte al Filialei din Satu Mare și de director general al Institutului, a fost ales prof. dr. Mihai Dumitrescu. În aceeași procedură a fost aprobată, crearea filialei din Alexandria a Fundației "România de Mâine" și funcționarea în cadrul acesteia a Institutului de învățământ superior și cercetare științifică. Președintele noii filiale, prof. Constantin Enache, va îndeplini și funcția de director general al Institutului din Alexandria.

■ Traian Caraculc

CURSUL DE MANAGEMENT JAPONEZ Din nou, succes

Întrebare: D-le profesor Constantin Vlad, recent s-a încheiat cursul de management japonez organizat de Institutul Român de Studii asupra Japoniei. Ce puteți spune cititorilor revistei "Opinia Națională" despre acest subiect?

Răspuns: Într-adevăr, la sfârșitul lunii mai a.c. s-a încheiat cea de-a doua serie a cursului "Spiritul întreprinzător în sistemul și spiritul managerial japonez la nivelul companiei". Participanții la curs au fost cadre din Ministerul Industriilor, precum și dintr-un număr de companii românești cu capital de

stat sau privat. Cursul a fost organizat împreună cu Institutul de Management și Informatică (I.M.I.) aparținând Ministerului Industriilor, la sediul acestuia. Folosesc acest prilej spre a mulțumi conducerii I.M.I.: d-nei Ciolacu Mariana, director general și d-lui Bogdan Nicolae, director general adjunct pentru colaborarea foarte bună realizată în organizarea și desfășurarea cursului, colaborare în care vedem un prim pas al unor raporturi de cooperare pe termen lung între I.M.I. și Institutul nostru pe teme de interes comun.

Întrebare: Considerați că au existat elemente noi referitoare la această nouă serie a cursului față de cea precedentă?

Răspuns: Într-adevăr, sunt astfel de elemente.

Mai întâi, participarea experților japonezi s-a realizat la un nivel superior. În principal prin prezența d-lui SHOICHI KOJIMA, expert în macroeconomie la Agenția japoneză de planificare. Întâlnirea d-lui Kojima cu participanții la curs a permis informarea acestora cu experiența deosebit de interesantă a Japoniei în problematica privind rolul statului în condițiile economiei de piață. Am beneficiat de asemenea, de participarea d-lui Shunzo Kusano, director general al reprezentanței la București a firmei Mitsui et. Co. și d-lui Issuo Morikawa, director general al reprezentanței în România a companiei Nissho Iwai Corp, cărora le exprim și pe această cale, mulțumiri călduroase.

În al doilea rând, programul cursului a fost mai mult concentrat

pe problemele promovării spiritului întreprinzător la nivelul companiei, lucru mult apreciat de către cursanți. În plus, s-a introdus un test scris care, împreună cu simpoziul desfășurat în încheierea cursului, au permis participanților interesante tentative de a desprinde concluzii privind semnificația pe care o are experiența managerială japoneză pentru economia românească și activitatea agenților economici români în perioada de tranziție.

Ca rezultat al creșterii interesului față de Japonia, participanții la Curs au decis să constituie un Grup de lucru pe probleme de Management japonez, sub îndrumarea comună a Institutului Român de Studii asupra Japoniei și Institutului de Management și Informatică. Grupul va avea întâlniri lunare, prima urmând a se desfășura pe 17 iunie a.c., orele 16,30, la sediul Fundației "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, în Sala P6, când se va discuta și programul de activități pentru întregul an 1993.

În ansamblu, consider că cea de a doua serie a Cursului "Spirit întreprinzător în sistemul și stilul managerial japonez la nivelul companiei" a însemnat o consolidare a acestui curs. Menționez că s-au primit deja propuneri pentru organizarea de noi astfel de cursuri - de pildă pentru directorii generali și directorii de societăți din sectorul industriei textile, precum și pentru cadrele de conducere la nivelul unor societăți comerciale.

■ Mihai.B.

QUO VADIS REFORMA ?

VIITORUL ROMÂNIEI nu poate fi un model retardat

Anul 1938 în economia românească

II. Resurse naturale

În perioada interbelică, România dispunea de un patrimoniu însemnat de resurse naturale, condiție a unei dezvoltări marcante a economiei naționale; prin disponibilitățile de resurse cunoscute, ea se situa, în multe privințe, între țările bine "amenajate" ale Europei în acest sens și putea aspira la o creștere deosebită a nivelului economic și la transformarea structurii producției sale sociale. Variate împrejurări însă au frânat valorificarea eficientă a resurselor sale naturale, înscind, la sfârșitul deceniului al patrulea, România între țările slab dezvoltate ale continentului.

Cea mai generală și importantă bogăție o constituie pământul - solul și subsolul țării. Suprafața teritoriului național măsoară 295 mii km², distribuit, în media anilor 1935-1939, astfel: arabil - 46,5%; pășuni și fânețe - 13,6%; vii și livezi - 2%; păduri - 23,9%; alte, nefolosite - 14%.

Astfel, suprafața producției vegetale forma 86% din total, asigurând posibilități însemnate de folosire a solului; terenul arabil, în proporție de 83%, era cultivat însă cu cereale, conferind agriculturii românești un caracter preponderent cerealier. În aceeași perioadă, în Polonia, suprafața cerealelor din arabil reprezenta 68%, în Bulgaria - 75%, în Franța - 42%, în Italia - 58% (Anuaire internationale de statistique agricole 1939-1940, Rome, 1940). Cele 11 420 mii ha cultivate cu cereale produceau în total, în medie, 11 409 mii tone boabe, revenind 1000 kg pe ha; din producția totală, 85% se consuma în interior.

Valorificarea solului arabil, prin culturi cerealiere, se dovedea a avea o importanță națională, asigurând securitatea alimentară a țării, dar randamentele erau scăzute; cu producția sa medie la ha, România se plasa pe ultimele locuri în Europa, cultivarea pământului efectuându-se, în majoritatea gospodăriilor, cu mijloace de muncă și procese de lucru manuale, tradiționale. Numai o dublare a randamentului - la 2000 kg. pe ha - ar fi creat un surplus de peste 11 mil. tone cereale. Pe de altă parte, refacerea solului nu era alimentată, decât în puține zone, cu îngrășăminte naturale, deteriorarea suprafeței cultivabile fiind o caracteristică de durată în agricultura țării; mărimea recoltelor medii la ha de-

pindea, în măsură hotărâtoare, de regimul de ploii; un an cu ploii la timp aducea, ca excepție, până la 18-20 chintale la ha, iar altul, foarte seccos, cobora recolta la 2-3 chintale. Solul românesc reprezenta o rezervă mare de sporire a producției agricole și a venitului național; în condiții de mecanizare și chimizare a agriculturii, în deceniile următoare, s-au obținut recolte medii de 2500-3500 kg cereale la ha, dar cu cheltuieli de 4-6 ori la ha mai mari decât în anii interbelici.

A doua resursă vegetală de mare valoare era fondul forestier, cu o întindere de 6,5 mil. ha; el oferea anual între 16-18 mil. m³ de lemn de foc și de construcție. Valorificarea acestei mase de material se făcea însă la nivel primar; lemnul pentru construcții, care deținea până la 15% din valoarea exportului României, suferea o prelucrare sumară: trunchiuri și cherestea în mare parte pentru export. O industrie dezvoltată de mobilă nu exista; mobila de calitate și de lux se importa iar cea comună și pentru uz rural era produsă de către meșteșugari; nici celuloza și hârtia nu ocupau un loc însemnat în export, dominat de produse forestiere brute sau semifabricate.

Bogățiile subsolului - îndeosebi petrol, sare, cărbuni, gaze, mineuri - erau puse în exploatare pe cale industrială, odată cu penetrarea industriei mecanizate. Între toate, petrolul, cu exploatare simplă încă de pe la 1860, intră în sfera de interese a capitalului internațional la sfârșitul sec. 19; între 1900-1914, producția crește de la 0,25 mil. t la 1,8 mil. t și se ridică la maximum interbelic, în 1936 - 8,7 mil. t; ca regulă, se rafina tot țiteiul, în România funcționând o industrie modernă de rafinare; din producția anului 1936 se exportau 80% și doar 1,6 mil. t se consumau în interior.

În deceniul al patrulea, în Orientul Apropiat se descoperă petrol la 3-400 m adâncime și în cantități imense, astfel că investițiile marilor societăți internaționale nu mai găsesc în România o rentabilitate ridicată; în aceste condiții, se răspândește legenda "epuizării" rezervelor românești, alimentată pe toate canalele: presă, conferințe, lucrări științifice etc. "Chiar și aprecierile cele mai optimiste - (afirma un specialist în Enciclopedia României, vol. III, p. 608) - nu mai pot evalua rezerva noastră petrolieră la mai mult de 68 mil. t... ceea ce nu poate ajunge pentru mai mult de 7-8 ani". Era generată, astfel, o îngrijorare generală față de perspectiva dispariției unei mari bogății, care contribuise câteva decenii la o anumită prosperitate în țară. Reducerea producției de petrol ar fi avut urmări grave pentru România: petrolul reprezenta 40% din exportul țării și contribuia cu o pondere de 20% la veniturile directe și indirecte ale bugetului de stat, utiliza zeci de mii de lucrători și funcționari etc.

După 1936, producția de țitei se

reduce continuu, cu 0,5 - 1 mil. t pe an, până la 3,8 mil. t în 1947. În perioada următoare, însă, adâncindu-se forajul, utilizându-se tehnici mai eficiente, România devine un producător și exportator de marcă de utilaj petrolier - extracția urcă la 5 mil. t în 1950, 10,6 mil. t în 1955, 12,6 mil. t în 1965 și se menține la această cotă până în 1987, când coboară sub 10 mil. t. Astfel, în cele cinci decenii de după 1937, când se cântase prohodul resurselor petroliere românești, s-au mai extras aproape 500 mil. tone țitei. Utilizarea acestui produs s-a făcut, în principal, prin combustie, ca sursă de energie calorică, calea prelucrării chimice pentru alte destinații deschizându-se abia în anii '70.

Exploatarea resurselor de petrol devenise de la început deosebit de rentabilă, dar necesitatea unor foarte mari capitaluri, nevoia de experiență și tehnică avansată au stimulat companiile internaționale să investească în această ramură, în care dețineau între 95-75% din capitalul și producția ei; de aici și profiturile uriașe ce le reveneau.

Rezervele de cărbune - brun și lignit - erau estimate la cantități considerabile - 2 792 mild. tone (Enciclopedia României, vol. III, p. 615); se afirma chiar că și Bucureștiul este așezat pe zăcăminte carbonifere. Producția medie interbelică nu depășea însă 2,5 mil. tone anual, preferându-se petrolul, mai ieftin. Nevoia de combustibil solid forțea însă exploatarea cărbunelui în deceniile 6-9, chiar în condiții de costuri sporite și eficiență redusă, ajungându-se, în 1990, la o producție anuală de 65 mil. tone (Anuarul statistic al României, 1991, p. 473); în total, în această perioadă s-au extras aproape 1 mild. t. Proiecțiunile actuale au sporit mult cifra resurselor carbonifere exploatabile.

Cea mai spectaculoasă creștere interbelică a înregistrat-o producția de gaz metan - de la 171 mil. m³ în 1920, la 2 130 mil. m³, în 1936. Rezervele de gaze naturale erau apreciate, în 1987, la 575 mild. m³, ceea ce s-a dovedit, ulterior, a fi o subestimare; în deceniile 6-9, s-au extras în total 683 mild. m³ de gaz metan. Majoritatea producției era însă destinată arderii, o valorificare evident inferioară în comparație cu utilizările superioare practicate pe plan mondial.

Așadar, România modernă și-a asigurat, după 1859, timp de peste un secol, necesarul de surse energetice din propriile bogății naturale, iar când industrializarea rapidă și forțată, cu multe norme de consum de 2-3 ori mai ridicate decât cele occidentale, a depășit posibilitățile resurselor interne, s-a apelat tot mai mult la import; țara noastră a devenit, astfel, dintr-o țară exportatoare de materii prime și combustibil într-una importatoare, dintr-una "bogată" în resurse naturale într-una "săracă".

Nu putem încheia aceste note fără a menționa că România ocupa primele locuri în Europa la producția de metale prețioase, argint și aur, sare, a cărei rezerve erau evaluate pentru o exploatare de câteva sute de mii de ani. Cea mai ignorată resursă în anii interbelici a fost cea hidroenergetică, puterea cursurilor de apă fiind utilizată doar la câteva procente din capacitate, deși s-au făcut proiecte pentru hidrocentralele de la Bicaz, de pe Olt, de la Porțile de Fier etc. Economia națională de atunci nu putea asigura asemenea uriașe investiții.

■ Prof. dr. Victor AXENCIUC

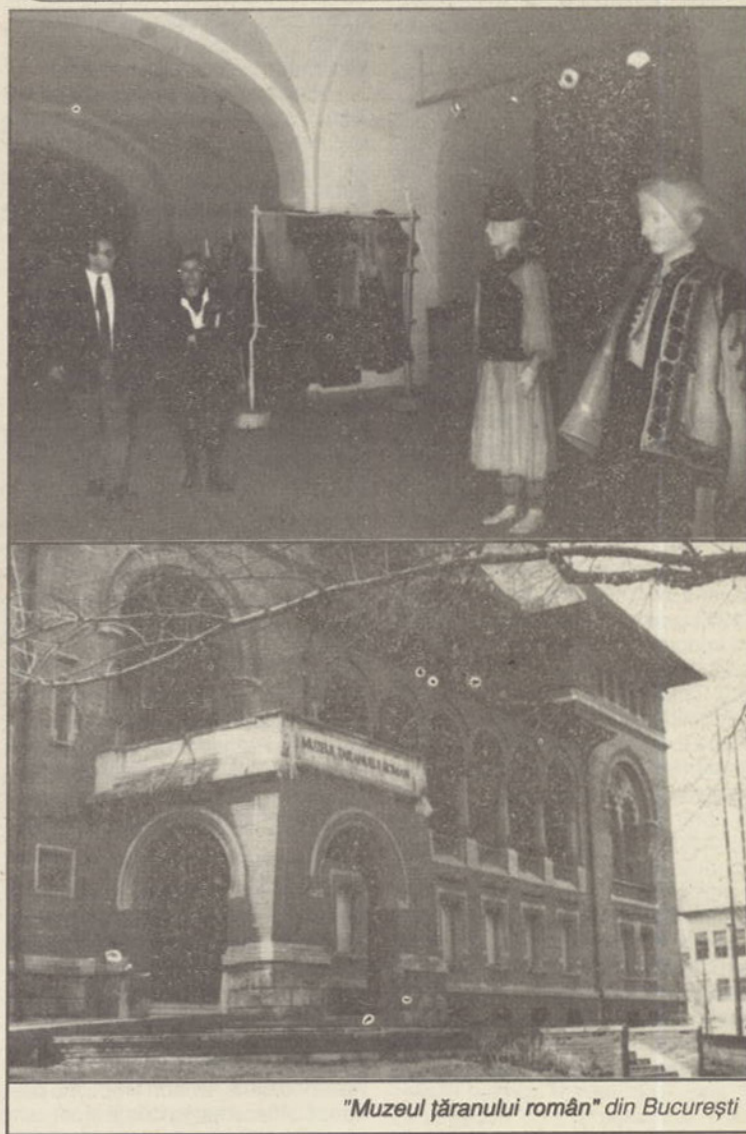
SAVANTUL ANGHEL RUGINĂ LA 80 DE ANI

Când într-una dintre magnificele sale prelegeri, ținute recent la Academia de Studii Economice din București, savantul Anghel Rugină se pronunța împotriva dughenizării Pieței Române, cerând ca în acest spațiu să fie înălțată, ca cel mai curat simbol național, statuia lui Eminescu, gestul ca atare avea semnificația unei profesiuni de credință. Marele economist, autor a zeci și zeci de lucrări științifice de notorietate mondială, doctor honoris causa al mai multor universități, își revendica și în felul acesta apartenența la o linie de cugetare organic integrată spiritului românesc, a cărui originalitate a definit-o ca pe o permanentă deschidere, dublată de un remarcabil efort de sinteză a valorilor de oriunde ale gândirii. De aici și constanta sa atitudine împotriva tiparelor, a împrumuturilor neasimilate, a acestor forme fără fond care, în economie și în cultură, se manifestă catastrofal. De aici și elogiul adus înțelepciunii poporului român, cât și îndemnul adresat studenților de a respinge orice indiferență cosmopolită și de a investiga și soluționa proble-

mele economice ale României nu prin neglijarea, ci prin întărirea identității și unității naționale, ca cele dintâi atribuite ale vocației și apartenenței noastre europene. Răscolit de asemenea temeri, dar și tutelat de noblețea acestui crez național, cuvântul Profesorului Anghel Rugină pare o chemare din amvon, cutremurătoare prin puterea ei vizionară, investitoare, dar și adânc stimulantă prin fondul de certitudine oferit. Nu vom putea prețui niciodată cum se cuvine acest titanice efort de a recorda starea de spirit a studenților României de astăzi la cele mai frumoase și mai înălțătoare dintre tradițiile interbelice ale vieții noastre universitare. Este un gest recuperatoriu, ca un arc de creație peste timp, care sfidează toate amenințările și toate nenorocirile abătute asupra noastră. Chiar și numai în fața acestui singur gest și tot ar trebui să ne unim glasurile în tradiționala urare românească, acum când Anghel Rugină împlinește 80 de ani: "Să ne trăiești, Măria Ta, întru mulți ani!"

■ Mihai IORDĂNESCU

"Muzeul țaranului român" din București

Crezul domnului MIRCEA DRUC, exprimat într-un interviu exclusiv pentru revista "Opinia Națională":

REÎNTREGIREA ESTE UN PROCES OBIECTIV; I SE POT PUNE PIEDICI, DAR NU POATE FI OPRITĂ

- Stimată domnule Mircea Druc, publicații solide idealurilor românești, între care "OPINIA NAȚIONALĂ", au identificat în sistemul învățământului o treaptă prioritară pentru integrarea Moldovei cu România. O asemenea treaptă - s-a arătat - ar putea fi parcursă sistematic, mai repede și în pofda greutăților economice de tot felul care grevează profund asupra actului politic. Apropierea treptată, până la identitate, a duratei ciclurilor de școlarizare, a planurilor și programelor de învățământ, a manualelor, a sistemului de pregătire și perfecționare a cadrelor didactice ar putea constitui un preludiv hotărâtor al reunificării, punând în fața faptului împlinit oscilările sau ezitățile curențe ale politicii. Dumneavoastră, ca președinte al Consiliului Național al Reîntregirii, cum vedeți această problemă?

- Ideea integrării învățământului din Republica Moldova și România s-a lansat mai demult și, dacă-mi dați voie, ea aparține Mișcării de Eliberare Națională, așadar Frontului Popular din Moldova. Aici a și fost elaborat, ca preludiv al reunificării, un program de integrare pe baza principiilor de sincronizare, interferență și transplant. Așadar, Frontul Popular din Moldova, acum Frontul Popular Creștin-Democrat, a conceput și elaborat încă de la început o asemenea strategie, ceea ce explică faptul că între departamentele care fac parte din Consiliul Național al Reîntregirii există și cele de învățământ și de știință, având drept scop tocmai integrarea Moldovei cu România inclusiv în planul activității științifice și de învățământ.

- Este o informație pe care o primesc cu interes și cu bucurie; întrebaarea mea însă avea în vedere nu atât izvorul ideii ca atare, despre care-mi place să cred că există în mintea și în inima fiecărui român, ci valențele ei operaționale, de actualitate, posibilitatea de a fi transpusă în viață într-un ritm optim.

- Tocmai la așa ceva mă refer și eu. Când Frontul Popular din Moldova a avut, prin reprezentantul său Mircea Druc, președinția Guvernului din Moldova, s-a hotărât, încă de la 1 iunie 1990, ca de la 1 septembrie 1990 să se adopte sistemul de notare de la 1 la 10. S-a efectuat un transplant întru totul binevenit. La fel s-a procedat prin înființarea Academiei de Poliție. "Dacă există o Academie de Poliție în România - ne-am zis - o asemenea academie trebuie să existe și la noi!" Și am înființat-o. Așa după cum am multiplicat numărul școlilor în limba română, după cum am înființat Liceul român-englez "Mircea Eliade", Liceul român-francez, Liceul român-italian ș.a.m.d. Tot atunci ne-am gândit ca facultățile economice dispartate să fie reunite într-o Academie de Studii Economice, după modelul celei bucureștene. Și astăzi avem la Chișinău Academia de Studii Economice. Tot în anul 1990 ne-am adresat Guvernului României și el a acceptat ca oca. 3000 de elevi și studenți din

Moldova să învețe în Țară. Între timp a luat ființă Consiliul Național al Reîntregirii și el acționează concret, pe căi multiple, pentru dinamizarea procesului istoric de reîntregire a teritoriilor naționale românești și de renaștere spirituală a românilor de pretutindeni. Structura însăși a acestui consiliu cuprinde, cum aminteam, 12 departamente, între care cele referitoare la prognoză, la economie, la culte, la legislație, la ecologie, dar și la învățământ și știință.

- Și aveți sentimentul că, în domeniul învățământului, procesul integrării este dinamizat, că posibilitățile de acțiune sunt folosite integral? Nu cumva ritmul acestui proces...?

- Domnule, important este că se vorbește din ce în ce mai mult despre integrare și se acționează în sensul integrării. Când la 24 ianuarie 1992 a luat ființă la Iași Consiliul Național al Reîntregirii nu era clară poziția nici a Chișinăului, nici a Bucureștiului. Opțiunea s-a produs după. Astfel încât și în cadrul Parlamentului, și al Guvernului, și al Președinției au fost create comisii care se ocupă de integrarea Moldovei cu România.

- Și cum se ocupă?

- Se ocupă așa cum pot. Pentru un răspuns concludent ar trebui să vă adresați acestor comisii. Dar important este că ele există și fac ceva. Dacă nu fac cât ar trebui sau ceea ce ar trebui, atunci să facem noi mai mult, dar să facem împreună sau în paralel cu ei; nu să-i substituim. Noi ne bucurăm de ceea ce face comisia d-lui Meleşcanu de la București și a d-lui Andronache de la Chișinău. Ca și toate celelalte comisii. Pentru că, mai devreme sau mai târziu, consilierii și aparatul d-lui Iliescu vor găsi tot mai multe căi comune de acțiune cu cei ai d-lui Snegur. Important este să fim pe calea cea bună și eu cred că suntem pe o asemenea cale.

- Stimată domnule Mircea Druc, ați folosit expresia "mai devreme sau mai târziu"; dacă mai devreme decât ar trebui este de regulă contraproductiv, dar totodată și exemplar prin însăși calitatea lui de precedent, "mai târziu" poate însemna prea târziu sau chiar deloc. De aceea mi-e teamă cu deosebire de acest "mai târziu", judecat altfel decât într-o corelație comparativă cu "niciodată".

- E bine că suntem nemulțumiți. Bravo nouă și să facem mai mult. Fă dumneata mai mult, scrie mai mult, pe această temă, dar și pe alte teme care și ele tot de reîntregire sînt. Iată, îți dau această mapă cu documente. În ce mă privește, eu sunt optimist. Iar optimismul meu izvorăște din credința că suntem pe drumul cel bun și că procesul reîntregirii are un caracter obiectiv. Cât privește învățământul, să nu uităm că până acum s-au unificat clasele I, II și III din ciclul primar, că se editează manuale comune, că au permanent loc schimburi de elevi, de profesori, de studenți. Amândoi ne-am cunoscut la recenta Sesiune a cercurilor științifice studențești de la ASE unde erau și studenți de la Chișinău. Este adevărat?

- Este.

- Anual vin la studii în România tot mai mulți tineri din Republica Moldova. De la învățământul primar până la cel postuniversitar, totul se află într-un proces de interferență, sincronizare, transplant. Și aceasta în ciuda faptului că încă mai avem bariere de ordin obiectiv și subiectiv. Nu ne ajung banii. Uneori timpul ne presează. Alteori ajung în față și cei care ar dori torpilarea acestei integrări. Ei

pot ridica praguri în calea reunificării, dar n-o pot opri pentru că ea este un proces obiectiv. Să nu uităm drumul parcurs până acum. S-a pornit de la nimic și s-a ajuns la starea actuală de lucruri care înseamnă ceva. Să nu uităm că în anul 1989 nu se putea trece Prutul și nu existau nici podurile de flori. Să nu uităm toate acestea, să nu supărăm pe Dumnezeu, pentru că, după cum spune vorba românească, nemulțumitului i se ia darul.

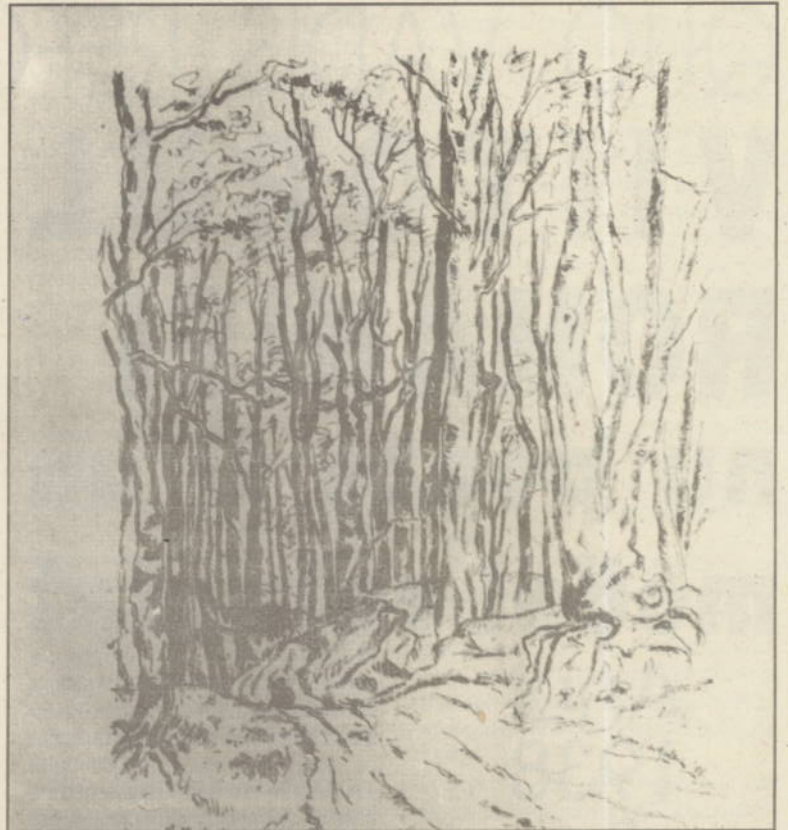
■ Mihai IORDĂNESCU

REVANȘA MEDICINIȘTILOR

- Așa cum i-am informat pe cititorii noștri, vineri, 28 mai a.c., a avut loc Cea de a doua sesiune științifică a facultăților cu profil medical. În legătură cu desfășurarea, precum și cu nivelul acestei manifestări, ne-am adresat d-lui prof. dr. VIOREL RANGA, decanul Facultății de medicină. Ce "notă" îi dați, d-le profesor?

- Despre Cea de a doua sesiune științifică a Institutului de Învățământ și Cercetare Medicală "Thoma Ionescu" din Universitatea "Spiru Haret" aș spune de la început că sunt destul de mulțumit. A fost o reușită, s-a bucurat de o participare bună din partea studenților și cadrelor didactice de la noi, cât și a profesorilor și cercetătorilor din alte instituții științifice și de învățământ superior. Prezența studenților noștri a fost foarte bună și acest lucru ne bucură, pentru că dovedește interesul lor pentru știință. Comunicările, temele tratate sunt de certă actualitate, majoritatea fiind de resortul disciplinelor care predau științele fundamentale. Cu prilejul sesiunii au fost tipărite și difuzate rezumatul lucrărilor programate, reprezentând o bună carte de vizită pentru institut și pentru studenți.

Manifestarea a început cu două evocări ale unor personalități marcante ale medicinei românești: Profesorul Grigore T. Popa, de la a cărui naștere, la începutul lunii mai a.c. s-au împlinit 101 ani. Prin descoperirile sale, cea mai importantă fiind a sistemului port hipofizar, prof. Grigore T. Popa a deschis epocă în cercetarea din domeniu, noi căi de dezvoltare a endocrinologiei, neuroanatomiei, neurofiziologiei, precum și a neuroendocrinologiei, aceasta din urmă fiind, așa putea spune, o creație a sa. Cel de al doilea om de știință evocat este George Emil Palade, fondatorul biologiei celulare, primul român laureat al Premiului Nobel. El este elev al lui Francisc Rainer și totodată al lui Grigore T. Popa care, la plecarea lui George Palade în S.U.A., i-a dat recomandările necesare pentru a-i ușura accesul în laboratoa-

Desen de Spiru Vergulescu din ciclul "Drumuri eminesciene"

rele de cercetare americane. A urmat apoi susținerea celor 48 de comunicări științifice ale studenților și cadrelor didactice. Remarcabil este faptul că studenții și-au susținut lucrările, încercând să fie cât mai convingători. Temele abordate sunt destul de diverse: unele de morfologie, altele de imunologia dezvoltării intrauterine, de genetică, de biologie celulară, de virusologie, precum și din alte specialități de vârf, cum este chirurgia cu laser, aplicată în O.R.L. Cu acest prilej s-a realizat o joncțiune de cercetare și de manifestare științifică a facultăților de Medicină, Farmacie, Stomatologie cu Facultatea de Medicină Veterinară, prezentă pentru prima oară la această manifestare.

- Ce lucrări vi s-au părut mai interesante?

- Toate au fost interesante pentru că au fost alese judicios; aș sublinia pe cele ce tratează probleme de irigație a țesutului nodal al inimii, cele legate de topografia limfocentrilor musculari la suine; studiul placentei în sarcina cervicală și în special problemele pe care le ridică imunologia dezvoltării intrauterine, care au fost atacate în această lucrare; comunicările de genetică, unele fiind realizate în colaborare cu Spitalul de psihiatrie din Brăila și cadrele de la disciplina de genetică din Institutul nostru; de biologie celulară, cum ar fi studiul privind rolul ionilor metalici asupra celulelor hepatice - o cercetare foarte modernă, precum și histoenzimologia oxidativă și lizozomală în celulele implicate în procesul imun. Aș releva, de asemenea, importanța lucrărilor cu caracter aplicativ, cum este studiul umidității aerului de la București-Filaret în anii 1951-1970, comparativ cu perioada actuală, finalizat de un cerc științific studențesc de la Medicină Veterinară. Am mai putea menționa comunicările privind chirurgia cu laser cu CO₂ în O.R.L., retrovirusurile ș.a.

- Deci, putem spune că această activitate, de tradiție în învățământul superior medical, este continuată la Universitatea "Spiru Haret"?

- În unele instituții de învățământ superior în această privință se bate

pasul pe loc; noi o promovăm însă în continuare și sperăm că se va dezvolta în viitor. Mai ales că la formarea cercurilor științifice i-am invitat pe toți studenții să participe și i-am antrenat pe cei mai buni să lucreze efectiv. Pentru ei această activitate reprezintă un câștig foarte mare, pentru că au învățat să adune bibliografia, să examineze mai atent la microscop, să interpreteze rezultatele și, în final, să redacteze lucrarea. Studenții noștri au dovedit interes pentru o activitate de calitate.

- Cred că această reușită reprezintă și o mică revanșă pentru studenții dv., care trebuie să străpungă stratul de neîncredere în legătură cu nivelul învățământului medical particular.

- Fără îndoială, avem un ascendent, mai ales că după Revoluție, asemenea activități nu s-au mai practicat; în plus, avem și un avantaj, pentru că studenții, fiind în număr mai mic, cadrele didactice pot să-i cunoască mai bine, să-i îndrume mai îndeaproape, să păstreze o legătură mai strânsă cu ei. Comunicarea student-profesor prin cercetarea științifică are o mare valoare. S-au făcut pași destul de buni, în viitor trebuie consolidată nu numai baza procesului de învățământ - ceea ce se și face - dar și a cercetării științifice. Acum folosim pe lângă dotările noastre, laboratoarele unor institute științifice, baza de investigație din unele spitale, dar important este să ne-o asigurăm pe a noastră. Eu dispun de un aparat american, unic în țară, de stereoanatomie, pe care l-am pus la dispoziția studenților și putem îmbina partea practică de disecție cu imaginile tridimensionale, interesante și instructive și care fixează mai bine noțiunile.

- Intenționați să-i antrenați pe studenți și la alte manifestări cu caracter științific?

- Îi voi invita pe studenții care s-au prezentat bine la sesiunea științifică la un Simpozion internațional care se va ține la 11 iunie a.c. în Sala Rondă a Hotelului Intercontinental și care are ca temă "Stresul și depresia", organizat de Societatea Română de Psihoneuroendocrinologie. Cred că pe asemenea căi le stimulăm și mai mult interesul pentru studiu, cercetare și pentru creația științifică.

■ Interviu realizat de Georgeta RUJĂ

LUCEAFĂR AL ROMÂNISMULUI

(Continuare din pag. 1)

De aceea, declara el: "Iubesc acest popor bun, blând, omenos, pe spatele căruia diplomații croiesc harte și rezbele". Un portret cu identitate proprie, inconfundabil, peste care fulgeră melancoliile și jalea unor doruri fără leac, contrapunctate de încrederea nețărnută în destinul nostru istoric, precum vibrantele accentuări optimiste din "Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie", unde steagurile tricolore sunt înțelese să spună lumii "ce-i poporul mare, românesc".

Acest lucru l-a făcut în primul rând Eminescu.

A spus lumii, în limba Mioriței, cine și cum suntem ca descendenți ai daco-romanilor, ce credem despre geneza lumilor, despre spațiu și timp, despre viață și moarte, despre iubire și despre raporturile noastre cu natura și cu alte popoare, despre vremelnicie și veșnicie, despre marii noștri voievozi și precursori spirituali, despre împărați și proletari, despre pace și război, despre patrie și patriotism, despre forța creatoare a omului de rând și a geniului, despre viciu și virtute, despre dreptate și adevăr, căci pentru el "dreptatea, libertatea nu sunt numai un nume", iar năzuința-i arzătoare era de-a vedea "poporul împărat", așa cum neamul nostru însuși se visa în basmele sale.

Deși s-a scris mult, s-a spus totuși prea puțin despre idealurile politice ale lui Eminescu. Prin scrisul lui Eminescu s-a afirmat ideea integralității naționale, cu toate atributele ei logice, căreia marele gazetar i-a dat o superioară justificare teoretică în ziare ca "Federațiunea", "Curierul de Iași", "Timpul" unde publică articole antologice cu o viziune modernă, despre educație, învățământ, cultură, politică la zi, istorie, economie politică, etnopsihologie, pedagogie, învățământ, știință și presă.

În toate acestea, Eminescu este cel dintâi gânditor politic român care își sprijină doctrina pe economie, elogiind poporul român, munca cinstită, productivă, văzând în ea o "lege a lumii moderne care nu are loc pentru leneși" și singura sursă de progres și bunăstare a unui popor. În viziunea lui nimic nu poate "înlocui munca și o stare de lucruri care nu se întemeiază pe ea e o fantasmagorie care va dura mai mult sau mai puțin, dar se va prăbuși în fum la suflarea recei realități".

Printr-o asemenea concepție Eminescu se integrează organic viziunii românești despre lume și viață, exprimând-o, ca nimeni altul, în universul unitar al operei sale, genial concentrat în nuvela filozofică "Sărmanul Dionis" în care diversele compartimente comunică perfect, recompunând în el o lume - lumea românească.

Ca toți scriitorii români din secolul al XIX-lea: Bălcescu, Alecsan-

dri, Odobescu și atâția alții, Eminescu ne-a dat un strălucit exemplu de demnitate națională nu numai în Scrisoarea III, ci și în articolul Echilibrul, în care scria cu dispreț despre "oameni ce mistifică unde nu pot contesta și mint unde nu pot combate. Asemenea oameni nu sunt competenți ca să ne dea nimic; și de ne-ar da, e datorია noastră ca de la ei să nu primim noi nimica".

În schimb, Eminescu a primit sfaturi de la înțelepciunea proverbială a poporului român pe care l-a adorat și al cărui portret etnopsihologic l-a imortalizat în geniala sa operă. Eminescu a cunoscut nemijlocit truda oamenilor simpli, limba, creația populară, portul și datinile din toate provinciile românești și le-a dat în opera sa o inegalabilă expresie artistică.

Apartinând ființei noastre naționale, Eminescu a vibrat la toate durerile și frământările poporului său și i-a exprimat întregul univers de gânduri și simțiri. El a ridicat limba poetică românească pe culmi nebănuite, imprimându-i uimitoarea lui personalitate, în fiecare articulație a ei.

În Prefața la volumul Poezii din 1883, Titu Maiorescu vedea în Eminescu un "autor care a fost înzestrat cu darul de a întrupa adâncă sa simțire și cele mai înalte gânduri într-o frumusețe de forme, sub al cărei farmec limba română pare a primi o nouă viață". De aceea, numai în limba lui Eminescu, Hyperion se putea adresa marelui Anonim, cerându-i: "De golul negrei veșnicii/Părinte mă dezleagă/Și laudat pe veci să fii/Pe-a lumii scară-ntreagă//... Reia-mi al nemuririi nimb/Și focul din privire/Și pentru toate dă-mi în schimb/O oară de iubire";// numai în stilul lui inegalabil, la care au colaborat - cum zicea Blaga - "toți românii anonimi care de-a lungul secolelor noastre primordiale au creat limba românească", putea fi creată acea imagine cosmică, fără pereche, a spațiilor intersiderale din Luceafărul: "Un cer de stele dedesubt./Deasupra-i cer de stele -/Părea un fulger neîntreput/Rătăcitor prin ele//... Căci unde-ajunge nu-i hotar./Nici loc spre a cunoaște/Și vremea-ncearcă în zadar/Din goluri a se naște".// Numai în limba lui, Mircea cel Mare putea purta acel dialog al demnității românești cu sultanul Baiazid, și numai în ea îi putea scrie fiul falnicului domn dragei sale "de la Argeș mai departe" antologica scrisoare-sinteză genială a geniului epistolar popular -, scrisoare pe care ar fi putut-o semna în războaiele noastre de apărare, vreme de două mii de ani, toți voinicii acestei țări: "De din vale de Rovine/Grăim, Doamnă, către Tine./Nu din gură, ci din carte./Că ne ești așa departe./Te-am ruga, mări, ruga/Șă-mi trimiți prin cineva/Ce-i mai mândru-n valea Ta./Codrul cu poenele./Ochii cu sprâncenele"... Prin limba lui Eminescu asistăm la geneza lumilor, "la început pe când ființa nu era, nici neființă, pe când totul era lipsă de viață

și voință" asistăm la devenirea istorică a umanității cu un cutremurător "Memento mori" în gând, și la toate momentele de răscruce din istoria noastră națională luminate pe apele timpului din faptul nestins al omeniei românești ce se înalță pe țarmurile veșniciei în Scrisoarea III.

Valorificarea operei eminesciene pe parcursul unui secol a fost resimțită cu forța unui imperativ categoric, de toate generațiile ca o datorie intelectuală și națională. Aceasta pentru că Eminescu a întruchipat în "uriașa lui făptură" creatorul, tot zbulciumul neamului, toată gândirea lui profundă și sensibilitatea lui.

La "asfințitu-i fără de-asfințit", acest luceafăr - "pisc al cântecului românesc", acest "Dante valah", - cum l-a numit într-un poem un alt poet mare -, avea gloria literară pe deplin consolidată, în ciuda unui proces contradictoriu de receptare a operei sale, care a pendulat între atitudinile iconodule ale junimiștilor și cele iconoclaste ale adversarilor acestora: Aron Densușianu, Alexandru Macedonski, B.P. Hașdeu, Grama și alții.

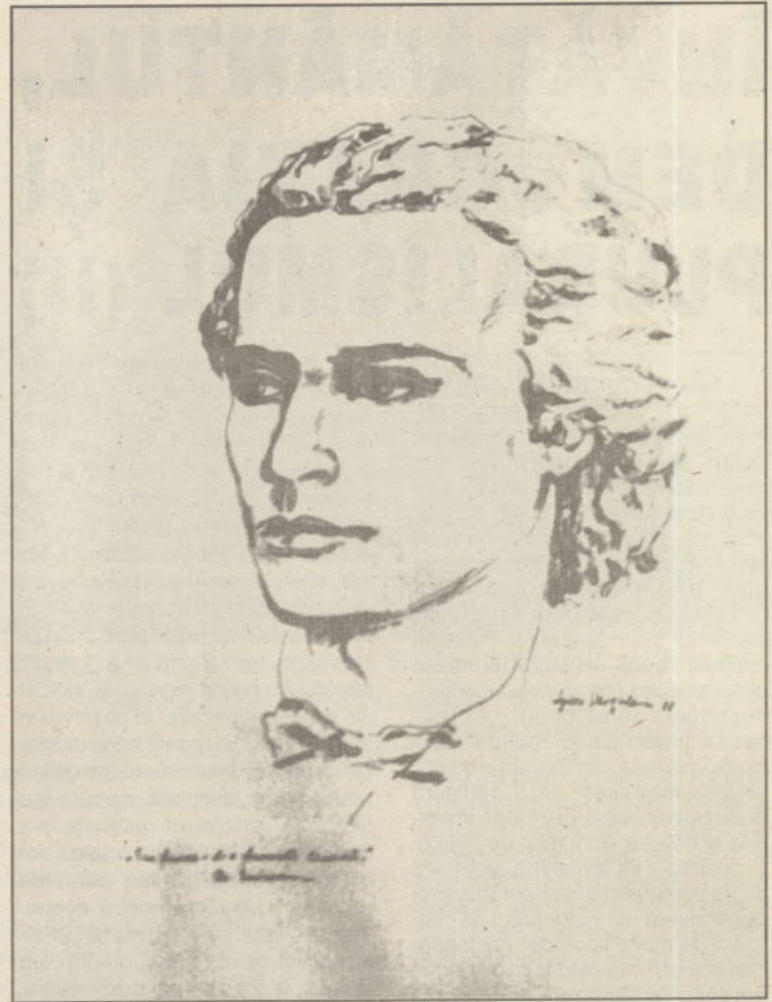
Necrologul de acum un veac și patru veri, din revista "Familia" a lui Iosif Vulcan, revistă care-și deschisese în 1866, cu încredere și generozitate paginile tânărului de 16 ani intuindu-i geniu, ne conturează, odată cu harta imensei dureri a neamului, la stingerea poetului și harta gloriei eminesciene, ce se întindea pe universul fără granițe arbitrar al întregii spiritualități românești: "Națiunea mea îmbracă doliul Literatură noastră jalește. Poezia română plânge! Vi s-a dărâmat o coloană, vi s-a stins un luceafăr, vi s-a răpit o podoabă..."

Genialul poet Mihai Eminescu a încetat din viață!

Erau aici în nuce, judecățile de valoare, atributele definitorii care vor însoți, vreme de un secol, procesul de receptare a operei marelui scriitor: coloană a spiritualității naționale, simbol al Poeziei; proiecția mitică în Luceafăr, geniu național.

Înainte cu șase ani, în Prefața ediției de Poezii din 1883, sprijinitorul său Titu Maiorescu, vedea în Eminescu un "autor care a fost înzestrat cu darul de a întrupa adâncă sa simțire și cele mai înalte gânduri într-o frumusețe de forme, sub al cărei farmec limba românească pare a primi o nouă viață".

De la Eminescu încoace rostim cuvintele limbii române cu sporul de expresivitate revelată de marele poet. De asemenea, pentru noi românii natura patriei poartă în ea o parte din sufletul lui Eminescu. Pentru cine i-a pătruns poeziile, Luna răsare ca-n viziunea eminesciană, "liniștit și tremurând în ape" sau "ca o vatră de jăratic, luminând străvechii codrii și castelul singuratic"; ploaia florilor de tei cade peste creștetul îndrăgostiților dulce ca în Luceafărul; păsările călătoare pleacă toamna, când cade bruma, însoțite de o mișcătoare nostalgie eminesciană: "Vezi rândunelele se duc./Se scutur frunzele de nuc/Se lasă bruma peste vie"... Freamătul codrilor de

aramă, murmurul izvoarelor și întinsele ape, lacul "pe care norii au urzit o undă fină/ruptă de mișcări de valuri ca de bulgări de lumină", salcâmi ce "se scutură de ploaie și de vânt", "plopii fără soț", "oștiri(le) de flori pe straturi", "grădinile înflorite peste mândrele dumbrave", "vălcioarele" copilăriei, melancolia dealurilor moldovene în ceasul înserării, munții bătrâni, "Carpații cu de stânci înalte coaste" și tot ceea ce în expresii geniale întruchipează însăși ființa țării se răsfrânge, în ecouri amplificate, în propria noastră conștiință, dând dimensiuni noi cugetării românești asupra vieții și naturii.

Sub pana poetului nostru național, o țară și un popor au devenit un cântec fără de moarte. Sub pana lui, sentimentul dragostei, în complexitatea și multiplele lui ipostaze, cunoaște o intensitate inegalabilă, mistuitoare: "Tu trebuia să te cuprinzi/De acel farmec sfânt/Și noaptea candelă s-aprinzi/lubirii pe pământ". În viziunea lui Eminescu puterea iubirii este neistovită: "Te urmărește săptămâni/Un gest făcut alene/O dulce strângere de mâini/Și-un tremurat de gene".

În erotica lui inundă dorul-dor, cu tot părjolul spiritual din doinele românești.

Poet național în toată plenitudinea expresiei, Eminescu venea în zarea secolului al XIX-lea de demult, din adâncurile miraculoasei povești a neamului nostru și din toate colțurile spațiului carpato-danubiano-pontic, peste care se leagănă de mii de ani în ritmuri de trohei dorul din doine și tânguirea fără leac a Mioriței; venea ca o misterioasă lumină "pe căi de mii de ani", din "basmul vechi al zânei Dochii", venea din cântecul de jale, plâns în suflute chinuite, murmurat în "dulce corn" și tânguit în buciom; venea din matricea stilistică a suflului românesc, pe care l-a întruchipat și l-a mărturisit lumii pentru eternitate, vestind-o - nu numai în poezie, ci și în strălucita sa publicistică politică și literară - că suntem aici de mii de ani și c-am rămas mereu acasă, demni și fermi, apărându-ne "sărăcia și nevoile și neamul", conștienți că "vreme trece, vreme vine/toate-s vechi și nouă-s toate", că "omu-i trecător",

dar că neamul durează-n veșnicii, precum "codrul cu izvoarele, luna și cu soarele", pe când, "ce e val ca valul trece"... Eminescu a evocat în grandioase poeme cosmogonice mitul nașterii lumii și al devenirii ei de la "început pe când ființa nu era, nici neființă, pe când totul era lipsă de viață și voință", până la civilizațiile succesive pe care geniul ei le-a creat de-a lungul vremii (Memento mori), pentru a-i vorbi, apoi, în Doina, de "biet român, săracul", de demnitatea națională, de înțelepciunea politică a lui Mircea și de eroismul luptătorilor de la Rovine (Scrisoarea III), de măreția simbolică a lui Ștefan cel Mare, adormit în mit la Putna, de Horea, Mureșanu, în ample poeme, și de Avram Iancu (în romanul Geniu pustiu), de tulburarea apelor noastre sufletești în fața curgerii ireversibile a timpului, de iubirea care arde și îndurerează coardele pieptului ca o boală fără leac și despre EL, întârziat, ca un Faust, în cămăruța romantică printre cărțile cu învelișul ros, ori rătăcind "pe aceeași ulicioară", deznădăjduit și dezamăgit de iubirea nestatornică.

Descriindu-se pe sine și chipul omului de la noi, Eminescu a realizat portretul neamului nostru, capacitatea lui de a înțelege lumea, de a se așeza într-o ecuație rezonabilă cu timpul și spațiul, de a se oglindi în natură și de a o reflecta în propriu-i destin. Eminescu a exprimat modul specific al românului de a-și cinsti strămoșii și pământul țării, felul lui de a iubi și a urî, de a reacționa în fața vieții și a morții, de a-și construi o viață prin sine și pentru sine, cum atât de limpede se desprinde din publicistica sa, în centrul căreia stă ideea de muncă, văzută într-un sistem de valori naționale.

Expresie artistică neîntrecută a lumii românești, sinteză strălucită a valorilor noastre folclorice, lingvistice și literare, lirica lui Eminescu este un pisc înalt de sosire și totodată unul de pornire pentru poezia și cultura românească. Dăruit cu scânteia geniului, Eminescu a intuit, în scurta și tragică lui viață, toate marile teme pe care le va dezvolta lirica noastră de după el. Tot ce există în spațiul spiritual românesc s-a îmbibat de poezie sub privirile melancolice ale genialului poet.

PUNCTE DE VEDERE

POLITICUL,
ECONOMICUL
ȘI IDEOLOGICUL

Dan A. LĂZĂRESCU

Istoria modernă și contemporană a Europei cunoaște, de la secol la secol, un dozaj cu totul diferit al acestor trei elemente fundamentale care orientează evoluția istoriei. În speță, politicul ocupând, constant, o importantă poziție mediană, celelalte două elemente, economicul și ideologicul, au exercitat, de la epocă la epocă, o influență contrastivă asupra istoriei.

Evol mediu european a fost robii ideologicului creștin, care s-a străduit să facă din politică o ancilla theologiae, și a supus economicul unor restricții canonice extrem de severe, penalizându-i, vreme de peste o mie de ani, vectorul indispensabil: anume, împrumutul cu dobândă. În tot decursul evului mediu, atât politicul cât și economicul, au fost silii să evolueze sub controlul permanent și vigilent al ideologicului teologic.

Renașterea n-a însemnat numai emanciparea culturală a Europei catolice și revenirea la scara de valori estetice greco-romane. Ea a mai prilejuit și emanciparea politică de sub controlul strict al teologiei (prin școala lui Niccolò Machiavelli), ca și emanciparea vieții economice și financiare, pentru Europa catolică prin banierii genovezi și flamanzi folosiți de Carol Quintul și de succesorii săi la tronul Spaniei; prin spiritul calvinist, puritan, generator de capitalism, cum au demonstrat-o doi mari sociologi germani de acum un veac, Ernst Troeltsch și Max Weber. Secolele XVI și XVII au suferit impulsul concomitent al politicului, al economicului și al ideologicului, acesta din urmă dovedindu-se până aproape de sfârșit ca fiind cel mai mobilizator, după cum o ilustrează cumplitele războaie religioase care, între anii 1540 și 1697, au înșingurat, succesiv, Germania, Franța, Țările-de-Jos, Anglia și Ungaria.

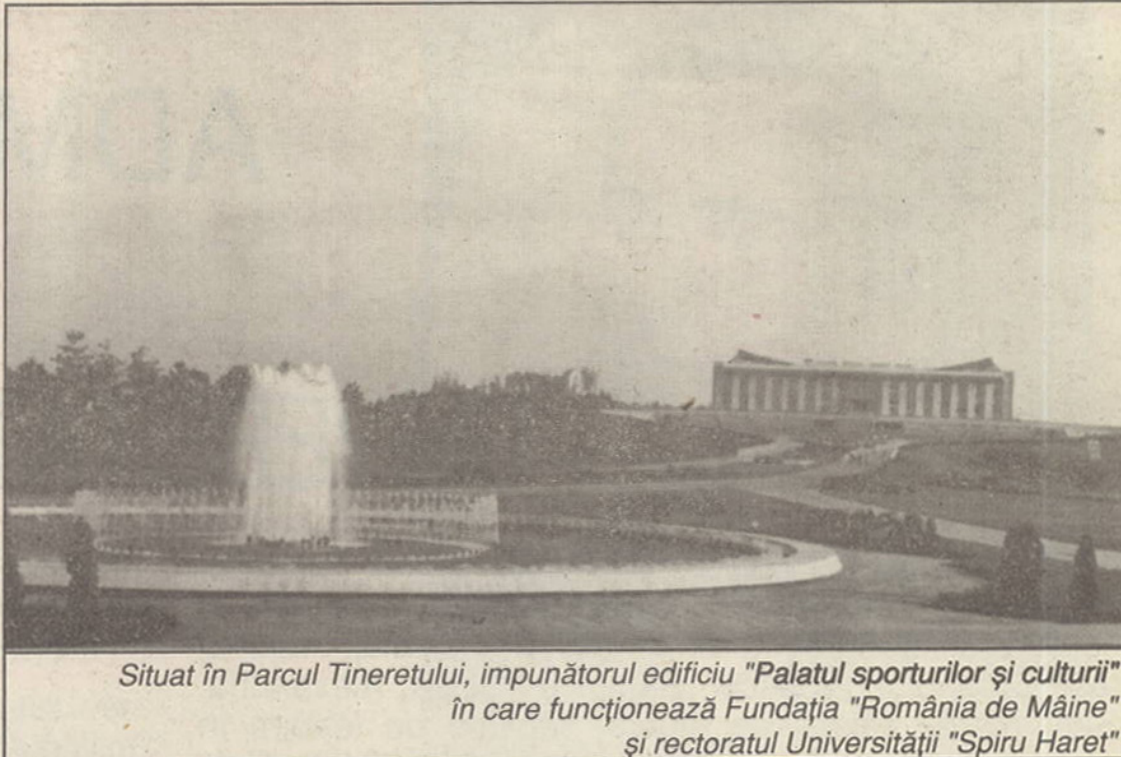
Secolul al XVIII-lea, secolul Luminilor, a marcat o bruscă și îndreptătită eclipsă a ideologicului; și o subordonare constantă a factorului economic factorului politic. Consecințele trebuie bine înregistrate. Intrarea, provizorie, în adormire a ideologicului a însemnat încetarea persecuțiilor și genocidelor pentru mobilitate religioasă, o reducere substanțială a războaielor civile europene și a pierderilor de vieți omenești, un primat al politicii în sprijinul căreia diplomația a avut un cuvânt important de spus. Formula politică a despotismului luminat, care s-a impus aproape tuturor monarhiilor Europei, cu excepția Franței, Angliei și Veneției, a constituit o interesantă încercare de a pune în aplicare celebra formulă a lui Platon, după care omenirea nu va ajunge să fie fericită decât atunci când vor ajunge filosofi să fie regi. Varianta propusă de către despotismul luminat a fost aceea a regilor care se considerau filosofi și, cu sprijinul intelectualității din țara lor, aplicau o politică intervenționistă în numele

rațiunii.

Incapacitatea celor de pe urmă doi monarhi francezi, Ludovic al XV-lea și Ludovic al XVI-lea, de a juca în țara lor rolul unor despoți luminați a fost, probabil, o tragedie. Revoluția franceză și-a asumat sarcina realizării programului despotismului luminat și raționalist în Franța; și cei doi Napoleoni vor duce mai departe această misiune. Dar Revoluția franceză a avut darul să relanseze ideologia virulentă și pustiitoare, în numele ideii-forță a egalității afirmată ca democrație. Au urmat douăzeci și trei de ani de războaie ideologice, a căror încheiere va lăsa Europa să experimenteze, vreme de un secol, concluzura binefăcătoare între principiul legitimității monarhice și instituțiile constituționale parlamentare și liberale.

Principiul Naționalităților, acceptat ca program oficial al politicii sale externe de către împăratul Napoleon al III-lea, va fi depășit după anul 1870 prin proiectarea imperialismului ca idee-forță și ca ideologie. Cele două războaie mondiale au însemnat consecințele materiale și politice ale ideologiilor imperialiste. Dar trebuie neapărat să distingem sensul acestor ideologii. Germania imperială a dezlănțuit cu sânge rece primul război mondial, hotărându-l în taină în misteriosul Kriegsrat convocat de către împăratul Wilhelm al II-lea la Neues Palast de la Postdam în dimineața zilei de 8 decembrie 1912. Dar imperialismul celui de-al II-lea Reich german moștenise suficiente elemente legitimize pentru a-și menține politica la nivelul vechii scări de valori europene. Dimpotrivă, cel de-al III-lea Reich a înțeles să repudieze întreaga scară de valori europene în numele ideologiei rasiste. După cum a repudiat-o integral și totalitarismul sovietic. Și astfel, Germania național-socialistă a folosit pe scară mare metodele teroriste și lagărele de concentrare, care dispăruseră din istoria Europei moderne. Totalitarismul comunist s-a însărcinat să depășească în proporții neverosimile, prin Arhipelagul Gulag, performanțele criminale ale ideologiei hitleriste.

Afișată ca o doctrină economică rațională, ideologia socialistă rămâne, în primul rând, ideologie - adică o dogmă refuzând cu înverșunare orice critică și orice test - în al doilea rând, un sistem politic de cârmuire minoritară, și o politică economică incapabilă de rezultate pozitive. Căci, așa cum scria, încă din anul 1903, marele critic francez Emile Faguet: "Socialistul este un economist pentru care economia politică este indiferentă" (Le socialiste est un économiste pour lequel l'économie politique est indifférente. În: *Le Libéralisme*, Paris, 1903, pagina 236).

Situat în Parcul Tineretului, impunătorul edificiu "Palatul sporturilor și culturii" în care funcționează Fundația "România de Măine" și rectoratul Universității "Spiru Haret"

"De ce sunt intelectualii lași"? - această întrebare pe cât de tranșantă pe atât de tulburătoare pe care a pus-o și și-a pus-o remarcabilul istoric al religiilor - Mircea Eliade -, cu aparentă detașare și, mai cu seamă, considerațiile sale pertinente reconfirmă cu strălucire filonul activității sale publicistice de o vitalitate incontestabilă.

Propunându-și să contureze posibile răspunsuri la "o problemă", cum a denumit-o, pur și simplu, vrând parcă să sublinieze gravitatea și complexitatea ei și să incite la tot atâtea reflecții, Mircea Eliade abordează tema aceasta într-o perioadă - anul 1934 - când situația social-economică a țării se mai calmase, când climatul îngăduia sau chiar impunea un bilanț al experiențelor dramatice trăite în timpul crizei. Evocând circumstanțele, cauzele care ar putea favoriza asemenea ipostaze în care "intelectualii" fac dovada unui anumit fel de lașitate, mai ales din frică, Mircea Eliade ajunge la adevărul peren că tocmai datorită crizelor de adâncime și creațiilor rezultate în aceste perioade tradițiile intelectuale, culturale ajung să se reînnoiască.

Iată textul acestui extrem de valoros articol:

■ Dr. Augustin DEAC

MIRCEA ELIADE
O PROBLEMĂ -
DE CE SUNT
INTELLECTUALII LAȘI?
INEDIT

Ați văzut vreodată un "intelectual" în timpul unei crize politice, sau unei mari prefaceri internaționale?

Nu numai că e uluit și neinformați; asta încă n-ar fi o rușine prea mare. Dar e de-a dreptul înspăimântat, e copleșit de frică, e paralizat de panică. Umbra aiurit, pune întrebări oricui, ascultă pe oricine îi vorbește, are o încredere oarbă în orice dobitoc politic - și tremură pentru viața și libertatea lui ca cel din urmă dintre sclavi. Numai atunci își dă el seama ce puțin s-a "interesat" de viața socială din jurul său. Și caută pretutindeni sprijin, adăpost, încurajare. Renunță la orice demnitate personală, uită cu desăvârșire misiunea lui istorică; frica face din el o lichea sau un sclav.

De câte ori plutesc în aer psihoze politice, de câte ori se întâmplă sau se așteaptă ceva grav - o revoluție, o reformă acerbă, un atentat, o schimbare esențială a ordinii sociale - bietul "intelectual" român își pierde mințile.

(Firește, vorbesc numai de "intelectualul" pur, de cel fără aderente cu partidele sau grupările politice).

Încearcă atunci să facă cele mai umiltoare tranzații; și nu de ordin concret, politic, ci tranzații fără nici un profit, fără nici o eficacitate. Mărturisește oricărui om întâlnit că aprobă anumite gesturi politice, că și el a gândit așa, că bine se face ce se face, etc. În noaptea insurecției comuniste de la atelierul Grivița, am întâlnit un excelent romancier care, aflând de cele ce s-au întâmplat, mi-a deschis repede ultimul său roman, apărut chiar în zilele acelea, ca să-mi arate că și el a promovat o revoluție socială și anti-burgheză.

Poate că așa era. Dar nu lucrul acesta e semnificativ. Ci faptul că excelentul romancier s-a grăbit să-și caute puncte de contact cu o mișcare socială despre care nu știa nimic, nu știa cine o face și contra cui, dacă are sorți de izbândă și de eficacitate etc. Nu știa nimic. Scos din preocupările lui "intelectuale", i-a fost frică. Tot așa după cum le-a fost frică tuturor intelectualilor creștini de succesele "Gărzii de fier", și au început să o aprobe nu pentru că le convenea programul "Gărzii", ci pentru că se temeau să nu fie suspectați și persecutați după o eventuală victorie a ei. Nu am nimic de zis contra "intelectualilor" care trec de o parte sau alta a baricadei îndemnați de o anumită conștiință socială sau națională. Dar îmi repugnă lașitatea intelectualilor apolitici, care își desopăr deodată aderențe cu o mișcare socială în pragul izbânzii (sau care numai pare astfel).

Și ei nu fac asta din interes, căci cei mai mulți n-au nimic de câștigat ca "intelectuali", dintr-o asemenea mișcare. O fac pur și simplu din frică, din lașitate. Frică ce își are rădăcina în lipsa de conștiință "funcțională" (dacă ni se iartă expresia), în lipsa conștiinței că ei, "intelectualii" reprezintă - în pofida oricărei violențe și a oricărei prostii politice - singura forță invincibilă a unei națiuni. Dacă orice intelectual și-ar da seama ce reprezintă el în societatea românească și, mai ales, pe cine reprezintă el - puțin i-ar păsa atunci de orice revoluție, de orice război, de orice criză politică. Mare sau mică, biruită sau victorioasă, o națiune nu înfruntă eternitatea nici prin politicienii ei, nici prin armata ei, nici prin țărani sau proletarii ei - ci numai prin

ce se gândește, se descoperă și se creiază între hotarele ei. Ceasul de azi sau de mâine poate fi stăpânit de oricine; poate fi stăpânit chiar de dușmani; fără ca o națiune să piară. Forțele care mușcă din eternitate, forțele care susțin istoria unei țări și-i alimentează misiunea ei - n-au nimic cu politicul, nici cu economicul, nici cu socialul. Ele sunt purtate și exaltate numai de către "intelectualii" unei țări, de avangarda care singură, pe frontierele timpului, luptă contra neantului. Atâtea provincii romane, admirabil civilizate, au pierit pentru totdeauna pentru că n-au existat acolo creere care să domine massa amorfă și efemeridele istoriei, să creeze valori sufletești, să nutrească o cultură. Aproape toate republicile sud-americane trăiesc aceeași existență periferică, semi-istorică, așteptând ca timpul să le suprime geografia și neantul să le înghită actuala lor viață "politică".

Deci, asta reprezintă "intelectualii": lupta contra neantului, a morții; permanenta afirmare a geniului, virilității, puterii de creație a unei națiuni. Și ca atare n-au de ce să se teamă, să intre în panică și să se umilească în fața unei mișcări politice cu șanse de succes. Mai întâi, pentru că orice mișcare politică își are rădăcinile în ideile unui intelectual sau unui grup de intelectuali. (Nu vorbesc, firește, nici de guverne, nici de legislații abstracte; ci de revoluții, reforme și reacțiuni concrete, istorice).

Și în al doilea rând, pentru că nici o revoluție și nici un act politic nu privește direct pe intelectual. Poate privi, în orice caz, numai interesele lui de breasă, confortul lui, familia lui. În ceasul în care ceva se întâmplă politic, deci se consumă intelectualul se află cu mult înainte, ocupat să creeze ceva care să muște din eternitate, sau să facă ceva care numai după mulți ani va fi precipitat în stradă, va căpăta valoare politică.

În ceasul unei revoluții sau unei crize, intelectualul adevărat se află prea departe ca să se mai poată întoarce înapoi; el a trecut de mult pe acolo. Ceea ce pare nou pentru mase, este de mult trăit, asimilat, consumat pentru el.

Indiferență față de politică, de prezentul politic? Nicidecum. Ci numai toleranță și înțelegere. Dai o mână de ajutor și treci mai departe. Dar în nici un caz nu merită să-ți pierzi cumpătul, să-ți ieși din fire și să pactizezi cu oricine - uitând că nimeni nu poate avea dreptul de a pactiza cu tine. Îți pierzi libertatea? Asta nu ți-o poate lua nimeni. Îți primejduiești situația materială? Asta privește familia ta, nu pe tine. Îți riști viața? Ei și? Acel pe care îl reprezintă nu moare niciodată. Dacă crezi altfel, renunță la "intelectualitate" și fă-te om politic.

("Criterion", revistă de arte, literă și filosofie, an I, nr. 2 din 1 noiembrie 1934).

ADMITEREA LA UNIVERSITATEA "SPIRU HARET"

Universitatea "SPIRU HARET" din cadrul Fundației "ROMÂNIA DE MÂINE" organizează la facultățile și colegiile din București și din Brașov, Bacău, Blaj, Craiova, Iași, Câmpulung Muscel, Râmnicu Vâlcea, Alexandria, Satu Mare, Vălenii de Munte, sesiune de testare în vederea admiterii în anul universitar 1993-1994, în zilele de 17 și 18 iulie 1993.

● Admiterea constă în teste psihologice și de aptitudini, precum și teste de cunoștințe de specialitate (scris și/sau oral) la disciplinele stabilite de către Ministerul Învățământului pentru profilurile și specializările corespunzătoare din învățământul superior de stat.

● Înscrierile se pot face în perioada 10 iunie-15 iulie a.c. la secretariatele unităților de învățământ din București și ale filialelor din țară.

● Alte informații se pot obține de la secretariatele Universității și ale Institutelor din cadrul Filialelor Fundației, precum și telefonic la următoarele numere: București - 675.55.98 (direct) și 675.40.40./int.157; Brașov - 092/11.84.91; 092/15.04.37; Bacău - 093/11.30.80; Blaj - 096/71.12.31; Craiova - 094/16.30.10; 094/11.89.84; Câmpulung Muscel - 0970/11.533; Râmnicu Vâlcea - 094/71.18.69; Vălenii de Munte - 097/28.28.56; Iași - 098/11.34.86; 12.67.22; Alexandria - 091/32.20.35; Satu Mare - 613.59.09 (București)

DIN CULISELE DIPLOMAȚIEI DESPRE ARTA NEGOCIERII (VIII)

Un bun negociator trebuie, ca și un bun sportiv, să știe să-și dozeze eforturile. Rezistența fizică, intelectuală și morală constituie un atu considerabil mai ales în purtarea unor negocieri îndelungate. Negociatorul trebuie să știe să ia sprintul pentru ultimele două sute de metri ca să poată ajunge primul. Este foarte important ca într-o negociere istovitoare să-ți poți menaja energia și să-ți păstrezi prospețimea de acțiune pentru ultimele momente, care sunt adesea cele mai grele și în care, mai ales din oboseală, se pot comite unele greșeli de nereparat.

Trebuie să fie oare negociatorul optimist? Fără îndoială, căci o asemenea stare generală de spirit îi mobilizează și-i potentează cele mai bune facultăți. Un negociator blazat, șceptic și fără tonus moral este în mod aprioric un candidat la eșec. Numai că optimismul negociatorului se cuvine a fi temperat de analiza lucidă pe care el este chemat s-o facă pe parcursul negocierii. Triumfalismul lipsit de distanțare și de discernământ este la fel de primejdios ca și lipsa de elan.

În același timp, un bun negociator nu trebuie niciodată să-și subestimeze partenerii. A-ți închipui că-i poți învinge cu ușurință este o eroare regretabilă. Trebuie, dimpotrivă, să-i consideri ca pe niște adversari greu de convins și de învins. De aceea, cred că trebuie totdeauna să pui răul înainte, să analizezi în chip minuțios toate greutățile ce se pot ivi în timpul negocierii, să schițezi soluții și să imaginezi scenarii pentru fiecare

din ele, într-un cuvânt să poți dispune de o profilaxie și de terapii adecvate. Ca și jucătorul de șah, negociatorul trebuie să poată anticipa cât mai multe mișcări ale adversarului. Optimismul lui trebuie, așadar, să fie în permanență completat și corijat de ceea ce aș numi un "pesimism metodic". Procedând în felul acesta, negociatorul va evita surprizele neplăcute și trarul pe care-l provoacă momentele grele ale negocierii, fiindu-i mult mai ușor să le depășească, de vreme ce le va fi găsit în prealabil soluții posibile.

Negociatorul trebuie să creadă în justetea pozițiilor pe care le prezintă și le promovează. Adevărații negociatori nu sunt niciodată croiți din stofa indiferenței și a oportunistului; ei nu au nimic comun cu avocații care pledează toate cauzele și cu sufletele mercenare. De altfel, a-ți convinge partenerii de justetea punctului tău de vedere cere ca tu însuși să fii mai întâi convins de aceasta. *Si vis me flere - spunea Horațiu - dolendum est / Primum ipsi tibi* *. Negociatorul nu va putea să "treacă rampa" decât dacă jocul său, controlat de rațiune, este sincer și autentic. Negociatorul trebuie să fie, prin urmare, profund angajat față de opțiunile pe care le prezintă, le ilustrează și le apără. Atașamentul lui față de țara care l-a trimis s-o reprezinte trebuie să fie indefectibil. Negociatorul adevărat este totdeauna un patriot.

În sfârșit, mai cred că adevăratul negociator este îndeobște un suflet pasionat. Pasiunea față de obiectul muncii este, în general,

chezășia valorii oricărei activități umane. Negocierea diplomatică nu scapă nici ea acestei norme de comportament. Calitățile negociatorului nu se valorifică parcă din plin decât în condiții, ca să zică așa, de incandescență. Un suflet pasiv și molatic, detașat de acțiunea pe care este chemat s-o desfășureze, nu va fi un bun negociator. Pentru cel ce o practică, negocierea trebuie să devină o preocupare permanentă și o dăruire de sine. Dăruirea de sine implică, fără îndoială, sacrificii, dar și satisfacții. Satisfacția de a-ți fi slujit cum se cuvine țara, de a fi învins partenerii adesea redutabili și de a te fi realizat pe tine însuși în momente care poate că nu se vor mai repeta curând.

Cu astfel de însușiri - pe care le are sau ar trebui să le aibă - negociatorul zilelor noastre se flă într-o comunicare permanentă cu autoritățile țării sale, pentru a informa despre cursul tratativelor, a cere și a primi instrucțiuni, indicații și orientări. Vremea în care amba-

sadorii - negociatori aveau o mare libertate de acțiune a trecut de mult. Ei sunt acum agenți diplomatici legați în orice clipă, prin mijloacele moderne de comunicație, de guvernele lor, care înțeleg să participe tot mai îndeaproape la bunul mers al unei negocieri. Sunt tot mai frecvente cazurile în care miniștrii de externe, primii-miniștrii și șefii de stat își asumă sarcinile diplomaților-negociatori. În aceste condiții, libertatea de acțiune a membrilor aparatului diplomatic nu mai este cea de pe vremea lui Talleyrand. Marja lor de inițiativă, deși redusă, continuă însă să fie necesară în măsura în care ei cunosc cel mai bine toate aspectele negocierii respective și pot acționa în consecință în cadrul mandatului pe care-l au. De altfel, negociatorii experimentați își iau adesea libertatea de a acționa, știind că, negreșind, nu vor fi dezavuați de guvernele lor. Dialogul dintre negociator și autoritățile țării sale trebuie să fie nu numai operativ și eficient, dar și pătruns de încredere. Este indispensabil, într-adevăr, ca negociatorul să simtă că are "spatele acoperit" și că, dacă acționează corect, va fi totdeauna sprijinit de propriul lui guvern, mai ales în momentele dificile și tensionate ale negocierii. Capacitatea lui de negociere sporește în aceste condiții, în măsura în care știe că factorii de răspundere de-acasă sunt solidari cu acțiunea sa.

Ce rămâne cu trecerea timpului din munca negociatorului? Un bun

diplomat se poate lăuda pe bună dreptate că a contribuit în mod decisiv la dezvoltarea raporturilor bilaterale ale țării sale cu cutare sau cutare țară, că a inițiat și finalizat proiecte importante care vor cunoaște o anumită durată. De asemenea, negociatorul multilateralist poate fi satisfăcut de a fi participat, adesea în chip salutar, la tratative care au dat naștere unor documente internaționale deosebit de însemnate și a căror valabilitate se va întinde pe un lung șir de ani. Carta O.N.U., Declarația universală a drepturilor omului, Actul final al C.S.C.E. și atâtea alte documente multilaterale sunt edificatoare în această privință. Și totuși în produsul final al negocierii diplomatice multilaterale există un grad de perisabilitate, de demodare potențială, care nu poate scăpa conștiinței celui ce-a participat la înfăptuirea lui. E ceea ce deosebește creația unui diplomat-negociator de cea a unui scriitor sau a unui pictor. Opera acestora poate înfrunța, victorioasă, timpul. Pe când tot ce a conceput și plăsmuit negociatorul este supus evoluției inexorabile a evenimentelor. De unde și sentimentul de frustrație și de melancolie pe care negociatorul îl are ori de câte ori își contemplă, peste ani, propria creație.

* Dacă vrei să plâng, trebuie să simți tu însuși mai întâi durerea.

■ Valentin LIPATTI

REVISTA

OPINIA

națională

TIPOGRAFIA

FED

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Nicoleta ANGHEL

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon 675.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația "România de Măine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamente se pot face și prin oficiile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presel Libere nr.1, sect. 1 București - România.